

Tarixə nəzər saldıqda zaman-zaman ermənilərin işğalçılıq siyasətinin, Azərbaycana qarşı olan torpaq iddialarının şahidi oluruq və bu məkrli siyasət erməni xislətinin sağalmayan xəstəliyidir. Bölgədə hər zaman təxribat və terrora əl atan ermənilər 1988-ci ildən başlayaraq açıq şəkildə ölkəmizə qarşı torpaq iddialarına başladılar və nəticə etibarilə Azərbaycanın 20 faiz ərazisini işğal edərək 30 ilə yaxın bir müddət ərzində ərazilərimizi əsərdə saxladılar. Bu müddət ərzində Azərbaycan Ermənistanla danışıqlar masasında münafişinin həlli istiqamətində konstruktiv mövqe nümayiş etdirərək sülh mövqeyini ortaya qoydu. Lakin Ermənistan sülh danışıqlarından boyun qaçıaraq cəbhədə silsilə təxribatlara əl atmağa davam etdi. 27 sentyabr 2020-ci il tarixində Ermənistan cəbhə xəttində genişmiqyaslı hərbi təxribatlara başladı və düşmənin hərbi təxribatının qarşısının alınması üçün Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatlarına başladı, cəmi 44 gün ərzində düşmən qüdrətli ordumuzun qarşısında diz çökdü.

44 günlük şanlı Vətən Müharibəsində Azərbaycan xalqı 30 il davam edən işğala son qoymaq üçün öz ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin ətrafında birləşdi, birliyini, iradəsini və gücünü ortaya qoydu, ədaləti, beynəlxalq hüququ bərpa etdi. Müzəffər Ali

“Vətən müharibəsi” Azərbaycanın tarixi qələbəsi ilə yekunlaşdı

Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında şanlı Azərbaycan ordusu 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşanı işğaldan azad etməklə Vətən müharibəsi

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan dövləti 44 günlük müharibədən sonra əldə etdiyi qələbə ilə regiondakı vəziyyəti dəyişdi. Bu gün artıq realıq baş-

töhfələrini verir.

2023-cü il sentyabrın 19-da Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda törədilən genişmiqyaslı təxribatların qarşısının

şışa qoyulmuş bütün vəzifələri yüksək peşəkarlıqla yerinə yetirdi. Bu lokal antiterror tədbirlərinin sonunda qondarma rejimin özünü buraxması Azərbaycanın beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış bütün ərazilərin üzərində suverenliyini tam təmin etdi. Həkimyyətin aliliyi və nəzarət funksiyası tam şəkildə bərpa olundu. Bu, Azərbaycanın dövlət suverenliyinin təşəkkülündə mühüm bir mərhələ hesab edilir. Müstəqilliyini əldə etdikdən sonra daim təcavüz və işğala, eləcə də beynəlxalq qurumların təzyiqlərinə məruz qalan Azərbaycan dövlət müstəqilliyinin bütün atributlarını təmin etməyə nail oldu. Xalqımızın həyatında müstəsna əhəmiyyət kəsb edən bu möhtəşəm Zəfər sayəsində Azərbaycanın şanlı Dövlət Bayrağı suverenliyimizin bərqərar olduğu bütün ərazilərdə əzəmətlə dalğalanmaqdadır.

Xüsusilə onu da qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev 2024-cü ilin sentyabrın 19-da “Azərbaycan Respublikasında Dövlət Suverenliyi Günü”nin təsis edilməsi haqqında” Sərəncam imzalayıb. Azərbaycan dövlətinin, xalqımızın tarixində ən parlaq səhifələrindən biri olan sentyabrın 20-si Sərəncamına əsasən hər il ölkəmizdə Dövlət Suverenliyi Günü kimi qeyd ediləcək.

Azad MƏMMƏDOV,
“Qəbələ səsi”

ni tarixi Qələbə ilə başa vurdu. Böyük qürur hissi ilə deyə bilərik ki, Ermənistan cəmi 44 günə Azərbaycan qarşısında diz çökdü, 30 illik münafişəyə Azərbaycan öz gücü, qüdrəti ilə son qoydu və tarixi ədaləti bərpa etdi. Prezident cənab İlham Əliyev Azərbaycan tarixinə xilaskar və Müzəffər Komandan kimi adını yazdırdı.

qadır və Azərbaycan dikte edən tərəf kimi öz uğurlu diplomatik gedişlərini icra etməkdədir. Dünya ölkələri, xüsusilə də Qərbi dünyası yeni realığı dərk edir və bununla barışmalı olur. İqtisadi cəhətdən yüksək inkişafa nail olmuş Azərbaycan uğurlu müstəqil xarici siyasət yürüdü və qalib tərəf kimi bölgədə dayanıqlı sülhün bərqərar olması üçün öz müsbət

alınması və Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının tərk-silah edilərək torpaqlarımızdan çıxarılması, həmin ərazilərdə Azərbaycan Respublikası konstitusiyası quruluşunun bərpa edilməsi məqsədilə antiterror tədbirlərinə başlandı. Cəmi 23 saat davam etmiş və sentyabrın 20-də başa çatmış əməliyyat nəticəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusu qar-

Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyası haqqında

Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatının davamlı inkişafı, ərzaq təhlükəsizliyinin daha da gücləndirilməsi, fermerlərin müasir texnologiyalara çıxışının genişləndirilməsi və torpaq ehtiyatlarından səmərəli istifadə istiqamətində mühüm hüquqi və institusional tədbirlər həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 25 may 2026-cı il tarixli Sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” təsdiq edilmişdir. Dövlət Proqramının əsas məqsədləri sırasında aqrar sahənin dayanıqlı və rəqabət qabiliyyətli inkişafının təmin edilməsi, məhsuldarlığın və əlavə dəyərin artırılması, innovasiya və rəqəmsallaşmanın genişləndirilməsi, habelə ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi xüsusi yer tutur.

Torpaqların konsolidasiyası kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələrinin daha səmərəli istifadə məqsədilə yenidən təşkil edilməsidir.

Sadə dillə desək, bir ərazidə bir-birindən ayrı, xırda və parçalanmış şəkildə yerləşən kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların daha əlverişli strukturda təşkil olunması konsolidasiya adlanır.

Bu proses torpaqların birləşdirilməsini, bölünməsinə, dəyişdirilməsini, sərhədlərinin yenidən müəyyən edilməsini, yerləşmə sxeminin optimallaşdırılmasını, zəruri hallarda iş suvarma, meliorasiya, yol, enerji və digər infrastrukturu

turun yenidən təşkilini əhatə edə bilər.

Beləliklə, konsolidasiya yalnız torpaq sahəsinin ölçüsünün dəyişdirilməsi deyil, bütövlükdə kənd təsərrüfatı ərazisinin daha səmərəli təsərrüfatçılıq üçün yenidən planlaşdırılmasıdır.

Proqramın hədəf göstəricilərinə 2030-cu ilədək pilot qaydada konsolidasiya tətbiq edilən sahənin təxminən 20 min hektara çatdırılması nəzərdə tutulur.

Sənədə əsasən, Qəbələ və Salyan rayonlarında ümumilikdə 20 min hektar sahədə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyası üzrə işlərin aparılması nəzərdə tutulur.

Bu ərazilərdə yalnız torpaqların konsolidasiyası deyil, həmçinin təsərrüfatdaxili suvarma şəbəkəsinin qurulması, kadastr xəritələrinin yenilənməsi və su resurslarından istifadənin effektiv idarə olunması ilə bağlı yeni pilot modelin tətbiqi nəzərdə tutulmuşdur.

14 iyul 2026-cı il tarixli 460-VI-IQD nömrəli Qanunun tətbiqinin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2 sentyabr 2026-cı il tarixində Fərman imzalamışdır.

Fərmanla müəyyən edilmişdir ki, Torpaq Məcəlləsinin konsolidasiya ilə bağlı müvafiq müddəalarının nəzərdə tutulan səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir.

Nazirlər Kabinetinə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyası qaydasını altı ay müddətində

tində müəyyən etmək tapşırılmışdır.

Konsolidasiya prosesində ən mühüm məqamlardan biri torpaq mülkiyyətçilərinin əmlak hüquqlarının qorunmasıdır.

Yeni qanunvericilikdə konsolidasiya olunan torpaqların ekvivalent bazar dəyərinin müəyyən edilməsi nəzərdə tutulur.

Qanunda konsolidasiya layihəsində suvarma, meliorasiya, yol, enerji, işıqlandırma və digər mühəndis-kommunikasiya infrastrukturunu üzrə dəyişikliklərin də müəyyən ediləcəyi göstərilir.

Torpaq Məcəlləsinin 13-2.5-ci maddəsinə əsasən, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyası barədə qərar müvafiq qurumun yaratdığı komissiya tərəfindən qəbul edilir.

Komissiyanın qərarı ilə konsolidasiyaya dair bölgü sənədi təsdiq olunur.

Bu sənəddə konsolidasiya nəticəsində torpaq sahələrinin sərhədləri, ölçüləri, yerləşməsi, mülkiyyət hüquqları, digər əşya hüquqları və digər dəyişikliklər əks etdirilir.

Bölgü sənədi daşınmaz əmlak üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı üçün əsas hesab olunur.

Yeni qanunvericilikdə kənd təsərrüfatı torpaqlarının həddindən artıq xırdalanmasının qarşısının alınmasına da xüsusi diqqət yetirilir.

Mülki Məcəlləyə əlavə edilmiş 648-2-ci maddəyə əsasən, dövlət ehtiyacları üçün özgeninkləşdirmə halları istisna olmaqla, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların alqı-satqısı və digər özgeninkləşdirilməsi nəticəsində bölünməsinə yalnız

bölünmədən sonra yaranan hər bir torpaq sahəsinin ölçüsü 5 hektardan az olmadıqda yol verilir.

Məsələn, 10 hektarlıq kənd təsərrüfatı torpağının 5 və 5 hektar olmaqla bölünməsi mümkündür. Lakin həmin torpağın 4 və 6 hektara bölünməsi nəticəsində 4 hektarlıq sahə yarandığından bu qayda uyğun gəlmir.

Mülki Məcəlləyə əlavə edilmiş 648-1-ci maddə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların alqı-satqısı zamanı müəyyən hallarda qonşu torpaq sahiblərinin üstünlük hüququnu da müəyyən edir.

Belə ki, satılan kənd təsərrüfatı torpağı ilə bilavasitə ümumi sərhədə malik olan torpaq sahəsinin mülkiyyətçisi qanunda nəzərdə tutulan şərtlər daxilində həmin torpağı eyni şərtlərlə satın almaqda üstünlük hüququna malikdir.

Bu mexanizmi torpaqların parçalanmasının qarşısının alınması və yanaşı yerləşən torpaq sahələrinin daha səmərəli təsərrüfat vahidlərində birləşdirilməsinə şərait yarada bilər.

Torpaqların konsolidasiyasının praktiki nəticələri ilk növbədə fermer təsərrüfatlarının fəaliyyətində özünü göstərə bilər.

Böyük və daha bütöv torpaq massivlərində kənd təsərrüfatı texnikasının istifadəsi daha səmərəli təşkil oluna bilər.

Konsolidasiya edilmiş sahələrdə təsərrüfatdaxili suvarma şəbəkəsinin planlaşdırılması və qurulması daha əlverişli ola bilər.

Aqrodronlar, GPS əsaslı texnologiyalar, rəqəmsal xəritələşdirmə, avtomatlaşdırılmış suvarma və digər müasir texnologiyaların tətbiqi daha əlverişli torpaq strukturunda daha səmərəli təşkil edilə bilər.

Torpaq sahibləri üçün mühüm məsələlərdən biri konsolidasiya ilə torpaqların dövlət ehtiyacları üçün

özgeninkləşdirilməsini bir-birindən fərqləndirməkdir.

Yeni hüquqi mexanizmin mühüm tərəflərindən biri də dövlət kadastrının və yerquruluşu məlumatlarının yenilənməsidir.

Qanunvericiliyə edilmiş dəyişikliklər kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyasının təşkilini, torpaq sahələrinin yerləşməsi və sərhədləri ilə bağlı dövlət kadastrında saxlanılan məlumatlarla yerində aparılan tədqiqat nəticəsində əldə edilmiş məlumatlar arasındakı uyğunsuzluqların aradan qaldırılmasını nəzərdə tutur.

Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı torpaqlarının konsolidasiyası aqrar sahənin qarşısında duran mühüm struktur məsələlərdən birinin - torpaqların parçalanmış vəziyyətinin optimallaşdırılması probleminin həllinə yönəlmiş yeni hüquqi və iqtisadi mexanizmdir.

Beləliklə, Azərbaycan kənd təsərrüfatında yeni mərhələ formalaşır: torpaqdan istifadənin səmərəliliyinin artırılması, müasir suvarma sistemlərinin tətbiqi, kadastr məlumatlarının yenilənməsi, fermer təsərrüfatlarının inkişafı və istehsalın müasir texnologiyalar əsasında təşkili bir-biri ilə əlaqəli şəkildə həyata keçirilir.

Torpaqların konsolidasiyası da bu prosesin mühüm tərkib hissəsidir. Onun əsas məqsədi torpaq mülkiyyətçisinin hüquqlarını qorumaqla torpaqları daha səmərəli kənd təsərrüfatı istehsalına uyğunlaşdırmaq, parçalanmış torpaq strukturunu optimallaşdırmaq və nəticə etibarilə aqrar istehsalın məhsuldarlığının və rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına şərait yaratmaqdır.

Namiq AĞAYEV,
Dövlət Aqrar İnkişaf
Mərkəzinin direktoru.